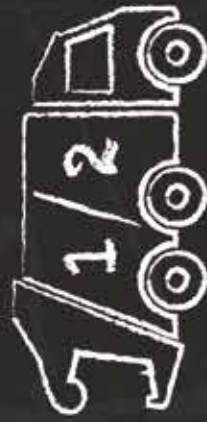

2023

LÄR DIG GÖRA RÄTT!

- Datumskräck
- Sopbil → 2 fack
- Återvinn
- Spara träd
- Färg = giftigt
- Kranmärkt

- Återbruka
- Evighetsglas
- Låna
- Handla smart
- Spola rätt

EXAMEN!

Låt
stå!

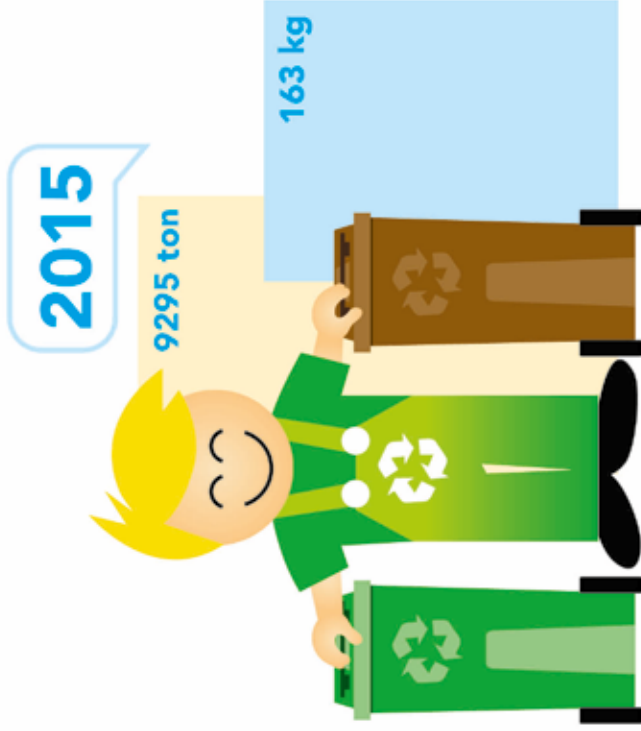

TÄVLING!

Vinn middag
för 2 på
stätt!

MIVA

Sakta men säkert rör vi oss mot målet

Varje insats spelar roll

Kampanjen RättSort utmanar och inspirerar alla i Örnsköldsviks kommun att sortera rätt och minska sitt avfall. Målet är att minska mat- och restavfallet i sopkärlen med 25 % till år 2025. Om vi alla hjälps åt är vi övertygade om att vi till och med kan överträffa målet och bli ett föredöme för andra kommuner.

Vi har tidigare konstaterat att målet är fullt möjligt att nå om vi bara blir bättre på att äta upp maten och återvinna fler förpackningar. När vi tittar i det genomsnittliga gröna sopkäret hittar vi tyvärr hela 29 % förpackningar och tidningar som inte kan återvinnas och bli nya förpackningar. Vidare är 26 % matavfall där en stor del är fullt ätbar mat.

2021 slängde Öviksbon i genomsnitt 152 kilo mat- och restavfall per person. Det är en marginell

minskning med 1 kilo från året innan. Siffrorna för 2022 är tyvärr inte klara vid trycket av denna kalender, men vi tycker oss se en ytterligare minskning. Till 2025 ska den genomsnittliga mängden sjunka till 122 kilo, så det finns definitivt mer att göra. Kom ihåg att varje insats spelar roll – din med.

Bonäsund knappar in på Bredbyn

För att få en bättre bild av hur det går för vår kampanj har vi valt att följa två områden i kommunen. Det är Bredbyn och Bonäsund. Det första ett samhälle i inlandet och det andra ett mer stadsnära område.

I början av 2022 slängde varje hushåll i Bredbyn i snitt 158 kilo. Motsvarande siffra i Bonäsund var 236 kilo. Efter ett drygt halvår in på 2022 hade snittvikten i Bredbyn ökat till 159 kilo medan snittvikten i Bonäsund sjunkit till 208 kilo. Med en minskning på

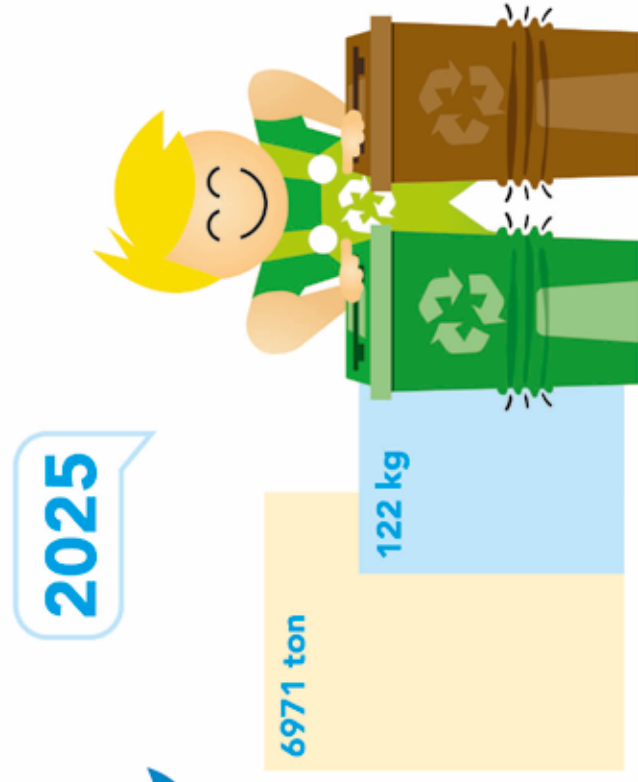
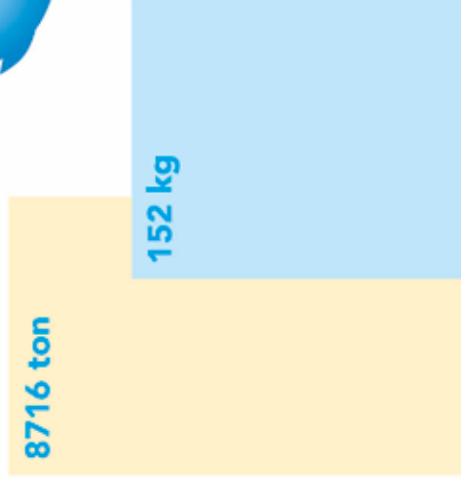
28 kilo per hushåll vill vi verkligen gratulera Bonäsund till en bra start i den här duellen. Fortsätter trenden i Bonäsund och kommer Bredbyn igång med sin avfallsminskning? Svaret får vi efter nästa mätning i början på 2023.

Det finns ett tydligt samband mellan hur mycket matavfall vi källsorterar och hur duktiga vi är på att sortera ut annat avfall i soporna. Ju mer matavfall vi sorterar, desto mindre blir också andelen restavfall. Om du inte redan har ett brunt kärl för matavfall är det kanske dags? Beställ det enkelt på miva.se/bestall.

2025

2021

Den totala andelen mat- och restavfall i vår kommun.
Andelen mat- och restavfall per person i vår kommun.

Vi är redan RättSort

FURA
RESTAURANG/KONFERENS

LINNÉA&PETER
restaurang / matbar

The Chef

malins
bisiro

ta gärna med dina rester

Ta med dig resterna hem

Ny restaurangmärkning hjälper dig till hållbara val

Många restauranger i Örnsköldsvik är oerhört duktiga och medvetna kring hur vi tillsammans minskar matsvinnet. Det vill vi lyfta fram. Som goda föredömen kan restauranger därför märka sin verksamhet och inspirera andra genom att visa att restaurangen gör det lätt för sina kunder att göra hållbara val.

Restauranger som aktivt erbjuder kunderna att ta med sig resterna hem,

som källsorterar och som arbetar för att minska användningen av engångsartiklar kan få märkningen RättSort. Märkningen kräver ingen administration eller krångel, utan bara rätt inställning. För att få märkningen behövs bara en ansökan på **miva.se/blirättsort**.

Varje insats spelar roll. Tack för att du tar med dig resterna från restaurangen nästa gång!

Läs mer om
märkningen och få
tips på hur du själv kan
minska ditt matsvinn på
miva.se/rättsort.

MÅNADENS LEKTION:

Återvinn ditt evighetsglas

Glasförpackningar är helt genialt att lämna till återvinning. De kan nämligen återvinnas hur många gånger som helst! Och glas är vi svenskar riktigt bra på att lämna till återvinning. Om alla glasförpackningar som samlas in under ett år ställdes på rad skulle de räcka ett helt varv runt jorden.

Varje insats spelar roll:

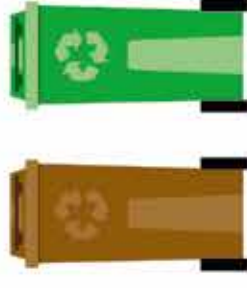
PLANERA INKÖPEN – MINSKA MATSVINNET

Att köpa mat och sedan slänga den är lika galeit som det låter. Köp inte mer än vad du tror att du gör av med innan det blir dåligt. Det gäller särskilt frukt och grönsaker som snabbt förstörs. Köp hellre lite, men ofta. Och luras inte av att köpa storpack om du inte verkligen har behov av det.

Vi hjälper dig att kasta rätt

Skriv in vad du vill kasta i vår guide på miva.se/sortera för att få klara besked om hur och var ditt avfall ska sorteras.

LÅT KÄRLET STÅ

Tänk på att sopkärlet måste ställas ut senast kl 06 på tömningsdagen, om möjligt redan kvällen innan. Kom även ihåg att låta sopkärlet stå utställt tills det är tomt. Låt kärlet stå kvar under kvällen och natten om det inte har blivit tomt. Troligen är sophämtningen bara lite försenad.

Bygg- och rivningsavfall

Ny lagstiftning för bygg- och rivningsavfall gör att vi inför ny sortering av plast och glas på Må återvinningscentral.

Stäng duschen

Stäng av kranen när du tvålär in dig. Då kan du spara runt 50 liter vatten.

Information om störningar via sms

Driftstörningar inom vatten och avlopp aviseras vi via sms. Sms skickas helt automatiskt till dem mellan 18-90 år som är folkbokförd och har ett mobilabonnemang registrerat på adressen. Övriga familjemedlemmar kan enkelt registrera sig för att få samma information. På miva.se/sms kan du lägga till fler telefonnummer och fler adresser som du vill få aviseringar för.

52

Slänger du 25 kg ätbar mat om året?

Varje år slänger svensken drygt 70 kg matavfall. Det innebär att var femte matkasse som bärs hem hamnar i soptunnan. 25 kg mat slängs dessutom helt i onödan. Det är mat som skulle kunna ha ätits upp. Ohållbart på alla sätt och vis.

2	Svea Alfred Alfrida	4	Rut	5	Hanna Hannele	6	Kasper Melker Baltzar	7	August Augusta	1	1 Nyländagen
3	Sigurd Sigbritt	4	• 4–8/1 Paradiscuppen i innebandy, Skyttis Arena, Nollahallen m fl	5	• Husum och Må återvinningscentral stänger kl 16	6	• Må återvinningscentral stängd • HockeyAllsvenskan: Modo-Östersund, Häggglunds Arena	7		8	Erlend
9	Gunnar Gunder	10	• Textil-tisdag, Örnsköldsviks museum	11	Trettondagsafton	12	Trettondedag jul	13	Knut	14	15 1 e trettondedagen
16	Hjalmar Helmer	17	• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum	18	Hilda Hildur	19	Henrik Henry	20	Fabian Sebastian	21	22 2 e trettondedagen
23	Frej Freja	24	• Textil-tisdag, Örnsköldsviks museum	25	Paul Pål	26	Bodli Boel	27	Göte Göta	28	29 3 e trettondedagen
30	Gunilla Gunhild	31	• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum								4 e trettondedagen

SVINNSMART GRATÄNG

Makaronilåda är en enkel, billig och svinnsmart vardagsrätt. Koka upp lite pasta och blanda i dina smårester från kylskåpet innan du håller allt i en ugnstform. Lite äggstanning håller ihop det hela och ost ger fin yta. Andra typer av gratänger är perfekta för att rädda allt från ost till grönsaker och små bitar av exempelvis överbliven stekt kyckling eller fläskfilé.

ÖPPNINGSDAGAR PÅ VÅRA ÅTERVINNINGSCENTRALER (se även kalenderns baksida):

Må måndag-lördag, **Bredbyn** måndag, **Björna** tisdag (Lämna själv-kort söndag-torsdag), **Bjåsta** onsdag (Lämna själv-kort söndag-torsdag), **Husum** torsdag

● = ÄNDRADE ÖPPETTIDER PÅ ÅTERVINNINGSCENTRAL

MÅNADENS LEKTION:

**En sopbil med två fack
- det lönar sig att sortera**

Matavfall är en värdefull resurs! Matrester innehåller mycket energi och en påse matavfall som väger 1 kg räcker till att köra en biogasbil nästan 2 kilometer. Det är en stor missuppfattning att allt avfall hamnar i samma hög. Samma sopbil tömmer både gröna och bruna sopkärl, men på bilens ovansida finns en lucka som ändrar position beroende på om det är ett kärl med matavfall eller ett med restavfall som ska tömmas. Titta noga nästa gång sopbilens kommer.

Ät snart!

Utse en hylla i kylskåpet där du placerar mat som borde ätas upp inom de närmaste dagarna. Då kan du enkelt se vilken typ av maträtt som borde lagas för att använda den mat du redan har.

Kolla kranen

På ett dygn kan en droppande kran läcka cirka 55 liter vatten.

På en månad motsvarar det 11 badkar. Laga din kran så sparar du på vår

allra viktigaste naturresurs.

60

tjänster du kan utföra på egen hand

På vår webbplats har vi samlat alla våra drygt 60 självservice-tjänster som du kan uträtta när och var du vill. Välkommen in och testa på miva.se/självservice

Töm bara det bruna kärlet

Har du ett brunt kärl för matavfall? För att undvika lukt rekommenderar vi att du tömmer kärlet vid varje tömningstillfälle. Du betalar ingen hämtningsavgift för det bruna kärlet.

Skotta och sanda

Tänk på att skotta och sanda bredvid och under sopkärlet. Sopbilens skottor kommer normalt mellan kl 06-22, men snö och halka kan försena sopsamlingen. Låt kärlet stå tills vi har tömt det.

Tips! Läs av vattenmätaren den här månaden!

5

6

7

8

9

6	Dorothea Doris	7	Rikard Dick	8	Berta Bert	9	Fanny Franciska	10	Iris	11	Yngve Inge	12	Evelina Evy
• Semeras nationaldag	• Textilt-tisdag, Örnsköldsviks museum	• Valentin	• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum	• Hockeysällskapet: Modo-Västervik, Högglunds Arena	• 9-12/2 Rally Sweden VM-tävling, Umeå	• ÖMS: Med Beethoven från början till slut, Nolaskolans aula	• Fjällrävenloppet på längdskidor, Skyttis Arena • HockeyAllsvenskan: Modo-Mera, Högglunds Arena	• ÖMS: Med Beethoven från början till slut, Nolaskolans aula	• Bolanders skor, Folkan Teater • Francesca Tandori Trio & Max Ionata, Bruksgården • Innebandysällskapet: Örnsköldsvik-Klockarbergets BK, Skyttis Arena	• Husumskidan på längdskidor, Husum • SDHL: Modo-Linköping, Högglunds Arena	• CoreIT Racet på längdskidor, Degersjö • SDHL: Modo-Djurgården, Högglunds Arena	• Nästraskidan på längdskidor, Köpmanholmen	• NÄSTRASKIDAN på längdskidor, Köpmanholmen
13	Agne Ove	14	Valentin	15	Sigfrid	16	Julia Julius	17	Alexandra Sandra	18	Frida Fridolf	19	Gabriella Ella
• Alla hjärtans dag	• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum	• Hilding	• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum	• Hockeysällskapet: Modo-Västervik, Högglunds Arena	• 9-12/2 Rally Sweden VM-tävling, Umeå	• Bolanders skor, Folkan Teater • Francesca Tandori Trio & Max Ionata, Bruksgården • Innebandysällskapet: Örnsköldsvik-Klockarbergets BK, Skyttis Arena	• Matisas Mats	• Hockeysällskapet: Modo-Djurgården, Högglunds Arena	• Värbyruschen på längdskidor, Värby Mollden • SDHL: Modo-AIK, Modo-hallen • 25-4/3 Festivalveckan, Örnsköldsviks centrum	• Sveriges dag	• Matisas Mats	• Sveriges dag	• Sveriges dag
20	Vivianne	21	Hilding	22	Pia	23	Tonsten Torsten	24	Matisas Mats	25	Sigvard Svært	26	Tommy Torkel
• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum	• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum	• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum	• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum	• Hockeysällskapet: Modo-Västervik, Högglunds Arena	• Hockeysällskapet: Modo-Västervik, Högglunds Arena	• Hockeysällskapet: Modo-Djurgården, Högglunds Arena	• Hockeysällskapet: Modo-Djurgården, Högglunds Arena	• Hockeysällskapet: Modo-Djurgården, Högglunds Arena	• Hockeysällskapet: Modo-Djurgården, Högglunds Arena	• Hockeysällskapet: Modo-Djurgården, Högglunds Arena	• Hockeysällskapet: Modo-Djurgården, Högglunds Arena	• Hockeysällskapet: Modo-Djurgården, Högglunds Arena	• Hockeysällskapet: Modo-Djurgården, Högglunds Arena
27	Lage	28	Maria Maja										
• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum	• Slöjdtisdag, Örnsköldsviks museum												

Varje insats spelar roll!

ALLT BÖRJAR MED EN OSTSKIVA

Om du slänger en ostskiva om dagen blir det 11 gram om dagen, 77 gram på en vecka, och fyra kilo på ett år. Det låter inte så mycket men om varje svensk minskar sin avfalls mängd med bara fyra kilo om året så kan vi vända en ohållbar trend.

Vi hämtar ditt grovavfall

Privatpersoner på fastlandet kan beställa hämtning av grovavfall enligt en särskild turlista som omfattar fyra tillfällen under året. Tjänsten finns även för hämtning av vitvaror och elektronikavfall. Beställ via kundservice eller på miva.se/beställ.

MÅNADENS LEKTION: Spara träd sju gånger om

Pappersfibrer är så starka att de tål att återvinnas upp till sju gånger utan att styrkan försvinner. Därför lönar det sig verkligen att bära pappersförpackningarna till en återvinningsstation. Då kan förpackningen bli en ny förpackning flera gånger till och vi sparar massor med träd och energi.

Varje insats spelar roll!

MASSOR AV MILJÖVINSTER MED ÅTERVINNING

En vanlig myt är att energitågningen för att transportera förpackningar och tidningar åter upp miljönyttan med återvinningen. Fell Den miljöbelastning som uppstår av transporter motiveras mångfalt av de miljövinster som uppnås.

Gillar du oss?

Följ oss på Facebook-sidan [mivaovik](#) och få information om driftstörningar, öppettider och nyheter direkt i ditt Facebookflöde.

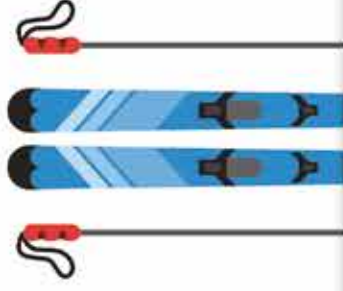

Poppis att panta på Må

Miljoner burkar och flaskor pantas på Må återvinningscentral. Förutom att du enkelt lämnar säckar med pant kan du nu också få pantpengarna insatt på ditt bankkonto. Försäkra dig om att pantmaskinen är i drift på vår webbplats [miva.se/må](#).

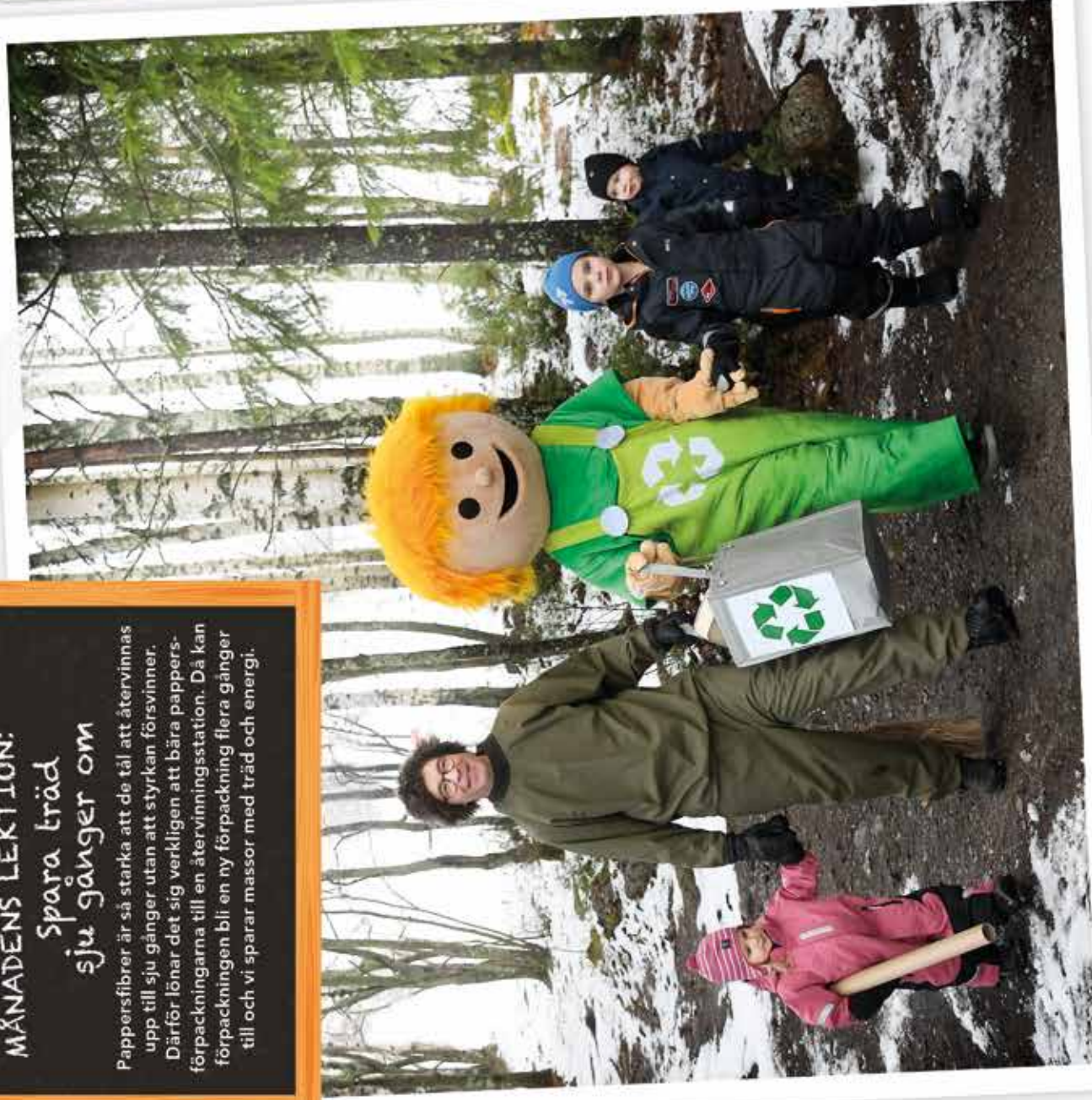
Slut matavfallspåsar?

Kostnadsfritt hämtar du fler papperspåsar på våra återvinningscentraler och hos vår kundservice på Sjögatan 4A. De finns även att tillgå på ett antal livsmedelsbutiker. Vilka butiker framgår på [miva.se/matavfallspåsar](#).

Sport- och fritidsutrustning efterlyses

Fritidsbanken är som ett bibliotek fast med sport- och fritidsprylar. Konceptet bygger på att återanvända utrustning och på alla våra återvinningscentraler finns möjlighet att ge övergiven sport- och fritidsutrustning en andra chans. Tack för ditt bidrag till Fritidsbanken och möjligheten till en aktiv fritid för alla.

MÅNDAG

TISDAG

ONSDAG

TORSDAG

FREDAG

LÖRDAG

SÖNDAG

Var rädd om vårt vatten!
Världsvattendagen 22/3

9	6	7	8	9	10	11	12	13
<p>• Hämtning av grovsopor, kyl, frys och hemelektronik</p> <p>• 6-12/3 Volkswagen Cup på längdskidor, Skyttis Arena och Vårby</p> <p>Vinterlov</p>	<p>• Textil-tisdag, Örnsköldsviks museum</p>	<p>• Slöjdetisdag, Örnsköldsviks museum</p>	<p>• HockeyAllsvenskans: Modo-Södertälje, Hägglunds Arena</p>	<p>• Hockeysvenskarnas: Modo-Karlskoga, Hägglunds Arena</p>	<p>• Sista dag för att beställa hämtning av grovsopor, kyl, frys och hemelektronik – beställ via miva.se/bestall eller 0660-330 400</p> <p>• Alla känner Ankan med Anders "Ankan" Johansson, Folkan Teater</p> <p>• ÖMS Barockkonsert, Arnäs kyrka</p> <p>• Tobias Wiklund Kvartett, Bruksgården</p>	<p>• 25-4/3 Festivalvecka, Örnsköldsviks centrum</p>	<p>• Mr Blues Håkan Lewin & Ann-Kristin Hedmark, Bruksgården</p>	<p>• High Coast Jazz Orchestra 30-årsjubileum, Bruksgården</p> <p>• 31-2/4 Høga Kusten Ski Tour, Örnsköldsvik</p>
<p>Albin Elvira</p>	<p>Ernst Erna</p>	<p>Gunborg Gunvor</p>	<p>Adrian Adriana</p>	<p>Tora Tove</p>				
<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>	<p>5</p>				
<p>• 25-4/3 Festivalvecka, Örnsköldsviks centrum</p>	<p>• 25-4/3 Festivalvecka, Örnsköldsviks centrum</p>	<p>• 25-4/3 Festivalvecka, Örnsköldsviks centrum</p>	<p>• Varje lördag Kulturlab, Örnsköldsviks museum</p> <p>• Melodifestivalen i Örnsköldsvik, Hägglunds Arena</p>	<p>• Örnsköldsvik IBK-IBF Dalen, Skyttis Arena</p>				
<p>8</p>	<p>9</p>	<p>10</p>	<p>11</p>	<p>12</p>				
<p>• Hockeysvenskarnas: Modo-Södertälje, Hägglunds Arena</p>	<p>• Hockeysvenskarnas: Modo-Södertälje, Hägglunds Arena</p>	<p>• Hockeysvenskarnas: Modo-Södertälje, Hägglunds Arena</p>	<p>• Hockeysvenskarnas: Modo-Södertälje, Hägglunds Arena</p>	<p>• Örnsköldsvik med rafflande kontraster, Pingstkyrkan</p>				
<p>15</p>	<p>16</p>	<p>17</p>	<p>18</p>	<p>19</p>				
<p>• Internationella kvinnodagen</p>	<p>• Mr Blues Håkan Lewin & Ann-Kristin Hedmark, Bruksgården</p>	<p>• ÖMS Metamorfoser violinkonsert, Nollaskolans aula</p> <p>• Elias Kapell, Bruksgården</p>	<p>• Föredrag "Hur skapar man en frisk och levande jord?" med Lena Israelsson, Arnäs trädgårdsförening</p> <p>• Smakpromenad, Örnsköldsviks centrum</p>	<p>• ÖMS Vårkonsert med rafflande kontraster, Pingstkyrkan</p>				
<p>22</p>	<p>23</p>	<p>24</p>	<p>25</p>	<p>26</p>				
<p>• Världsvattendagen i Ramadån</p>	<p>• Mr Blues Håkan Lewin & Ann-Kristin Hedmark, Bruksgården</p>	<p>• High Coast Jazz Orchestra 30-årsjubileum, Bruksgården</p> <p>• 31-2/4 Høga Kusten Ski Tour, Örnsköldsvik</p>	<p>• Föredrag "Hur skapar man en frisk och levande jord?" med Lena Israelsson, Arnäs trädgårdsförening</p> <p>• Smakpromenad, Örnsköldsviks centrum</p>	<p>• Medfastsöndagen</p>				
<p>29</p>	<p>30</p>	<p>31</p>	<p>1</p>	<p>2</p>				
<p>• Världsvattendagen i Ramadån</p>	<p>• Matlidans dag</p>	<p>• High Coast Jazz Orchestra 30-årsjubileum, Bruksgården</p> <p>• 31-2/4 Høga Kusten Ski Tour, Örnsköldsvik</p>	<p>• Vårkonsert med rafflande kontraster, Pingstkyrkan</p>	<p>• ÖMS Vårkonsert med rafflande kontraster, Pingstkyrkan</p>				
<p>27</p>	<p>28</p>	<p>29</p>	<p>30</p>	<p>31</p>				
<p>• Vårkonsert med rafflande kontraster, Pingstkyrkan</p>	<p>• Slöjdetisdag, Örnsköldsviks museum</p> <p>• Aldrig ensam show med Axel Schyström och Charlie Eriksson, Folkan Teater</p>	<p>• High Coast Jazz Orchestra 30-årsjubileum, Bruksgården</p> <p>• 31-2/4 Høga Kusten Ski Tour, Örnsköldsvik</p>	<p>• Föredrag "Hur skapar man en frisk och levande jord?" med Lena Israelsson, Arnäs trädgårdsförening</p> <p>• Smakpromenad, Örnsköldsviks centrum</p>	<p>• ÖMS Vårkonsert med rafflande kontraster, Pingstkyrkan</p>				
<p>34</p>	<p>35</p>	<p>36</p>	<p>37</p>	<p>38</p>				
<p>• Vårkonsert med rafflande kontraster, Pingstkyrkan</p>	<p>• Slöjdetisdag, Örnsköldsviks museum</p> <p>• Aldrig ensam show med Axel Schyström och Charlie Eriksson, Folkan Teater</p>	<p>• High Coast Jazz Orchestra 30-årsjubileum, Bruksgården</p> <p>• 31-2/4 Høga Kusten Ski Tour, Örnsköldsvik</p>	<p>• Föredrag "Hur skapar man en frisk och levande jord?" med Lena Israelsson, Arnäs trädgårdsförening</p> <p>• Smakpromenad, Örnsköldsviks centrum</p>	<p>• ÖMS Vårkonsert med rafflande kontraster, Pingstkyrkan</p>				

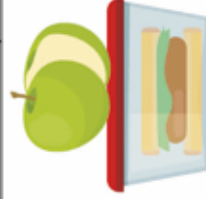
140

liter per person

Svensken använder 140 liter vatten per person och år. Mer än hälften av allt vatten vi använder går åt till personlig hygien. Om du stänger av kranen när du borstar tänderna och rakar dig samt väljer dusch istället för bad, så är du med och sparar på vår allra viktigaste naturresurs.

SKAFFA E-FAKTURA

Ta emot och betala dina räkningar från Miva som elektroniska fakturor i din Internetbank. Läs om hur du kommer igång på miva.se/faktura.

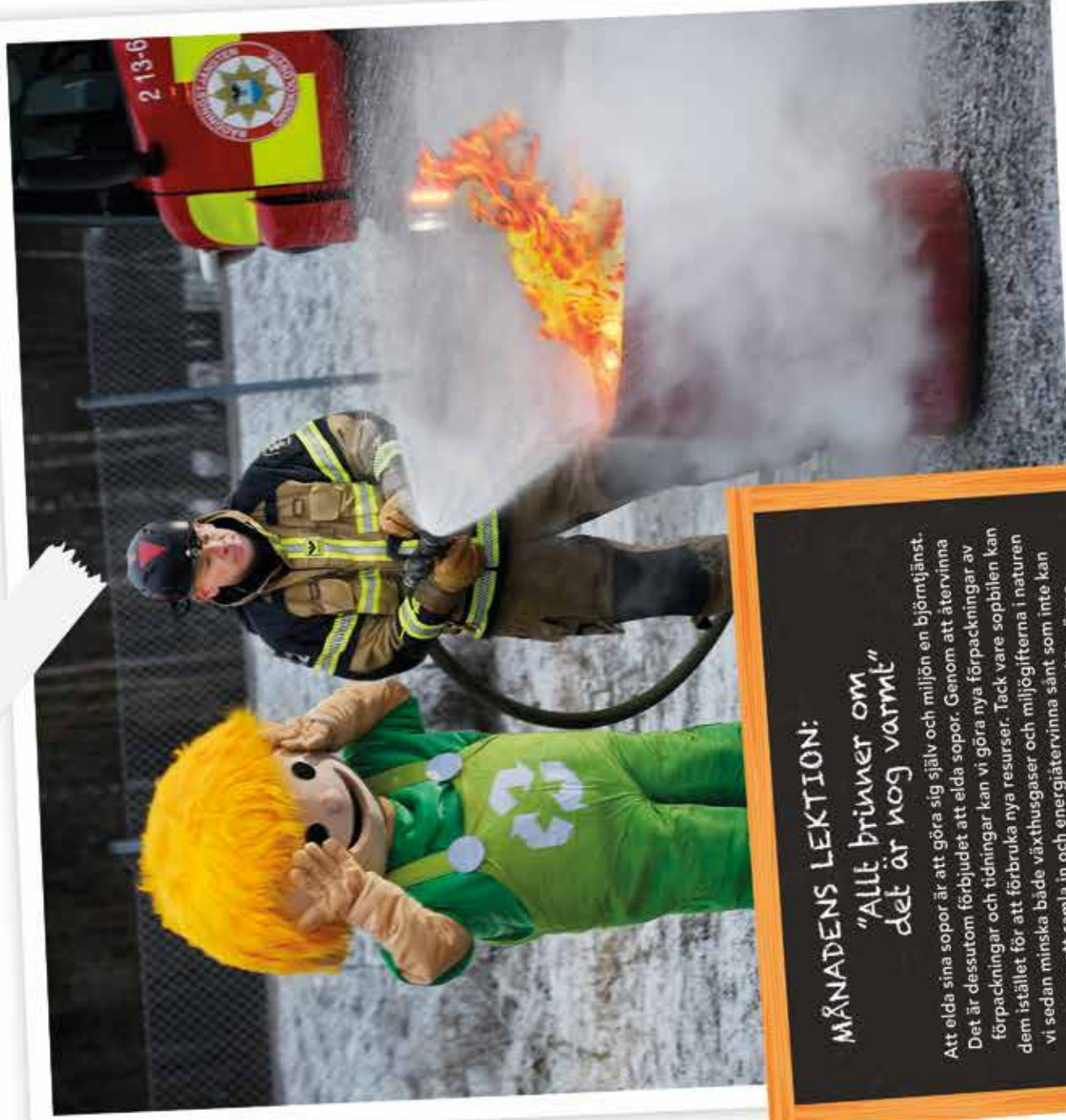

Matlidans
dag 23/3

ÖPPNINGSDAGAR PÅ VÅRA ÅTERVINNINGSCENTRALER (se även kalenderns baksida):

Må måndag-lördag, Bredbyn måndag, Björna tisdag (Lämna själv-kort söndag-torsdag), Bjästa onsdag (Lämna själv-kort söndag-torsdag), Husum torsdag

ÅNDRADE ÖPPETTIDER PÅ ÅTERVINNINGSCENTRAL

MÅNADENS LEKTION:

"Allt brinner om det är nog varmt"

Att elda sina sopor är att göra sig själv och miljön en björntjänst. Det är dessutom förbjudet att elda sopor. Genom att återvinna förpackningar och tidningar kan vi göra nya förpackningar av dem istället för att förbruka nya resurser. Tack vare sopbilen kan vi sedan minska både växthusgaser och miljögifter i naturen genom att samla in och energiåtervinna sånt som inte kan material återvinnas. Avfallet blir el och fjärrvärme.

Varje insats spelar roll:

EVINNERLIG ÅTERVINNING

Stål, aluminium och glas är material som går att återvinna hur många gånger som helst.

Dessutom sparar det massor av energi att återvinna stål- och aluminiumförpackningar. Hela 95 % av energin sparas jämfört med att utvinna och använda helt nytt material.

Låt biltvätten göra jobbet rätt

En viktig anledning att åka till en biltvätt eller gör-det-själv-hall är att våra vattendrag blir förgiftade om du tvättar bilen hemma på gatan. Tvättvattnet innehåller massor av tungmetaller och oljerester som annars rinner ut i närmaste vattendrag utan att renas.

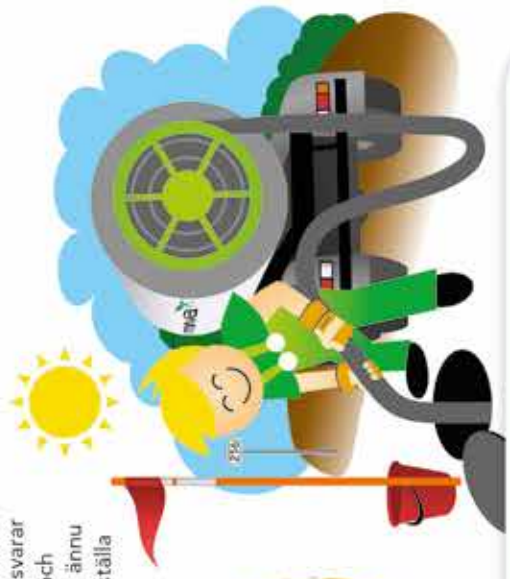
1956

TON MATAV FALL

2021 samlade vi in 1 956 ton matavfall från de bruna sopkärlen. Det motsvarar fordonsgas till 1 726 bilresor tur och retur Malmö. Tack för det! Har du ännu inget brunt kärl kan du enkelt beställa ett på miva.se/beställ.

Slipp köer på Må

Ta för vana att titta in på miva.se/ma innan du åker hemifrån. Vår besöksprognos visar när det passar bäst att besöka oss.

När kommer slambilen?

Vecka 18 startar slamtömningsperioden. 1-2 veckor innan tömningsstillfallet skickar vi information via e-post eller sms om när slambilen kommer. För att detta ska fungera behöver vi dina kontaktppgifter och information om hur du helst vill bli kontaktad. Detta fixar du enkelt på miva.se/slaminfo.

EXTRAÖPPET PÅ VÅRA ÅTERVINNINGSCENTRALER

Heja sommaren är alla återvinningscentraler öppna som vanligt. Vecka 19–25 och 34–39 har vi dessutom utökad med extra öppettider i Bjästa, Björna, Bredbyn och Husum. Läs mer på miva.se/extraöppet.

Alltid kallt vatten

Att spola länge i kranen för att få kallt vatten drar många liter i onödan. Genom att ha en tillbringare i kylskåpet har du alltid tillgång till kallt, gott kranvatten.

Smaksätt med citron, och gurka, melon, nymta eller kiwi.

Varje insats spelar roll:

LÅT PLASTPÅSEN HALVERA DITT KLIMATAVTRYCK

Om du sorterar dina använda plastförpackningar halverar du ditt klimatavtryck jämfört med om du hade slängt det bland restavfallet.

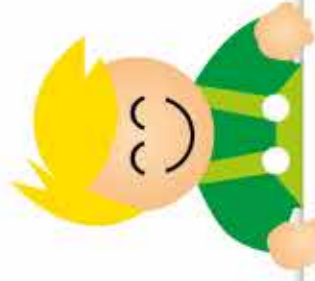
2 km på en påse matavfall

Matavfallet i de bruna sopkärnen omvandlar vi till fordonsgas. En påse med matavfall som väger 1 kilo räcker till att köra en biogasbil nästan 2 kilometer. Men inte nog med det. När vi utvunnit fordonsgasen finns det ändå kvar en massa näring som vi kan lämna tillbaka till naturen. Läs mer och beställ på miva.se/beställ.

MÅNADENS LEKTION: ALL färg innehåller farliga ämnen

Även vattenbaserade färger innehåller farliga metaller och ämnen som påverkar avloppet negativt och som inte kan rensas bort i reningsverket. För att rengöra penslar stryker du av det mesta från penseln på ett tidningspapper som du lägger bland ditt restavfall. Sköj penseln i en burk med penseltvätt eller vatten beroende på typ av färg. Torka ur penseln igen och smörj in den med såpa innan du rengör den under rinnande vatten. Lämna burken med "penseltvätt" på en återvinningscentral.

Extrautfart öppnar på Må

Från den 1 maj till 31 oktober öppnar utfarten mot Grindvågen på Må återvinningscentral. Utfarten underlättar för dig som enbart vill lämna trädgårdsavfall, sten och grus.

Välkommen på återbrukskalas den 27 maj

Vi uppmärksammar vinsten och glädjen med att återbruka på Stora Torget i Örnsköldsvik tillsammans med årets trädgårdsmässa den 27 maj mellan kl 10–14! Vi ses!

18	1	Våberg • Bredbyn och Må återvinningscentral stängd • Perioden för obligatorisk slamtömning startar	2	Filip Filippa • Textil-tisdag, Örnsköldsviks museum	3	John Jane	4	Mónika Mona • Företagarkvällen, Bruksgården	5	Goethard Einar	6	Märit Rita • Vårje lördag Kulturlab, Örnsköldsviks museum • Arenakalaset, Håggglunds Arena	7	Carina Carita
19	8	Ake • Vinterabonnemang för hämtning av hushållsopor vid fritidshus slutar	9	Reidar Reidun • Sjöjtdisdag, Örnsköldsviks museum	10	Esbjörn Styrbjörn	11	Märta Märit	12	Charlotta Lotta	13	Linnea Linn • ÖMS Carmina Burana, Skyttis Arena • Aldregalan, Håggglunds Arena	14	Hakvard Halvar • Vitsjappans dag, Brynne kulturområde
20	15	Sofia Sonja • Skräpplockardagarna 8-12/5	16	Ronald Ronny • Textil-tisdag, Örnsköldsviks museum	17	Rebecka Ruben • Bjästa, Bredbyn och Må återvinningscentral stänger kl 16	18	Erik • Internationella museidagen, Örnsköldsviks museum • 18-20/5 Övilsmissan, Håggglunds Arena • Husum och Må återvinningscentral stängd	19	Maj Majken	20	Karolina Carola • Vårje på Bredbyn återvinningscentral kl 10-14	21	Konstantin Conny
21	22	Hemming Henning	23	Desideria Desirée • Sjöjtdisdag, Örnsköldsviks museum	24	Ivan Vanja • Norges nationaldag	25	Urban • Kristi himmelsfärdsdag	26	Vilhelmina Vilma	27	Beata Blanda • Trädgårdsmässa, Stora Torget	28	Ingeborg Borghild
22	29	Yvonne Jeanette • Sommarabonnemang för hämtning av hushållsopor vid fritidshus startar	30	Vera Veronika • Textil-tisdag, Örnsköldsviks museum	31	Petronella Pernilla • TIPS! Läs av din vattenmätare och rapportera till Miva								

Slamtömningen börjar vecka 18.
Se när vi kommer till dig på vår webbplats miva.se/slam.

Fritidshussången börjar

Vecka 22-39 är hämtningsperiod för hushållsopor för dig med fritidshusabonnemang sommar och ett ljusgrönt kärl. Besök miva.se/sophämtning om du är osäker vilken dag sopbilen kommer.

Vårroj i Bjästa och Bredbyn

Välkommen till lördagsöppna återvinningscentraler i Bjästa den 6 maj och i Bredbyn den 13 maj. Mer information på miva.se/vårroj.

Tips! Läs av vattenmätaren den här månaden!

MÅNADENS LEKTION:

Handla smart - handla mindre

I genomsnitt hamnar var femte matkasse som vi bär hem från affären i soptunnan. Det beror på dålig planering av inköpen och för att vi lockas av storpack och erbjudanden som det sedan visar sig att vi inte tar hand om eller äter upp. Den dyraste maten är den vi slänger. Enklaste tipset - planera dina inköp och gör en inköpslista som du håller dig till.

Varje insats spelar roll:

BLANDA INTE FRUKTEN I KYLSKÅPET

Många frukter utsöndrar etengas som påskyndar mognadsprocessen. Ligger de nära varandra, utan skydd emellan, mognar de snabbare. Låt frukt och grönt ligga i sina förpackningar, gärna med några lufthål.

Vattna vettigt

En vattenspridare gör av med nästan åtta liter vatten per minut. Det blir mer än 150 liter vatten på bara 20 minuter. Vattna med kanna istället, gärna med regnvatten.

Personligt till ett bra pris

Under somrarna exploderar både intresset och utbudet av auktioner över hela Sverige. Tillfälle att hitta personliga pryglar till låga priser.

Lämna elprylar när du handlar

Våra insamlingsköp för smått elavfall finns på Coop Själevad, ICA Kvantum, ICA Supermarket Bjästa, ICA Supermarket Centrum, Willys och Mivas kundservice på Sjögatan 4A. I skåpen kan du lämna batterier, lampor och smått elavfall som exempelvis mobiltelefon och sladdar.

Bekämpa lupinerna

Blomsterlupinen är en invasiv främmande art som konkurrerar ut våra vanliga ängsblommor. Resten av lupiner ska inte läggas i komposten eftersom de kan spridas med kompostjord. Istället ska de lämnas i genomskinliga säckar på våra återvinningscentraler eller i ditt sopkärl för restavfall. Lägg aldrig lupiner i komposten. Det gäller såklart alla invasiva växter.

Felanmälan

0660-330 330

Gör din felanmälan på vatten och avlopp dygnet runt på ett och samma nummer. Ring alltid 0660-330 330 för snabbast hantering av din felanmälan.

miva

Äntligen
SOMMARLOV!

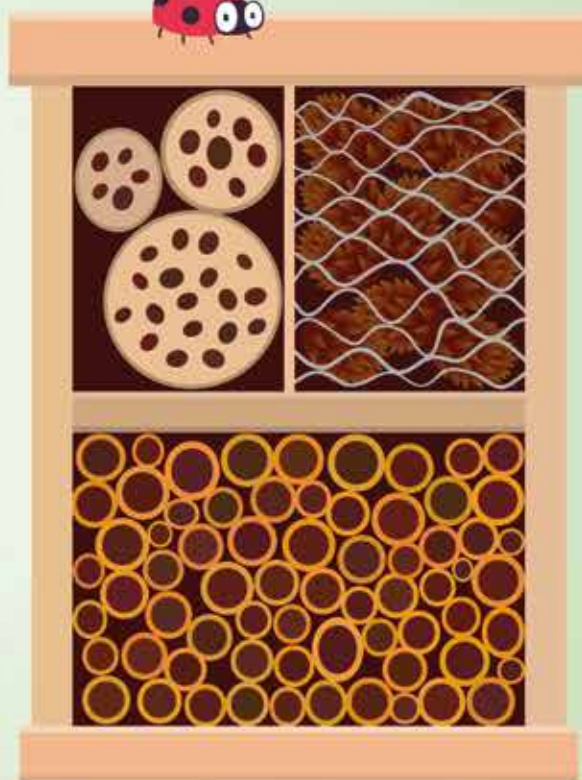
Fyll sommaren med skoj – ta ur och spara

Bygg ett insektshotell

Hjälp Mivo att ta hand om sina bostadslösa insektskompisar. Skapa ett hem för bin, humlor, och nyckelpigor så får du också chans att bli kompis med insekterna. Insekter är viktiga för miljön eftersom de gör så att blommorna på träd och buskar blir till frukt och bär. Lycka till med bygget!

1. Hitta eller bygg en låda som blir stommen till hotellet. Brädorna bör vara 15–20 cm breda.
2. Sätt upp väggar och spika ihop olika boplatser.
3. Kapa bambupinnar (15–20 cm) och rensa rören så att bin och insekter kan komma in.
4. Borra runda hål i olika storlekar i massiva träbitar (utan att borra igenom). Hålen ska vara cirka 15–20 centimeter djupa. Använd även olika tjocklekar på borsten, 3–13 mm, för att passa olika insekter.
5. Fyll lådans olika boplatser med bambupinnar, träbitar med hål i, halm, gräs, löv, mossor och kottar.
6. Täck och häfta fast en bit hönsnät på framsidan för att skydda bin och andra insekter från fåglar.
7. Häng upp insektshotellet på en solig vägg utomhus cirka 1–1,5 m från marken. Gärna väl skyddad mot regn och vind. Placera nära växter som bin och andra pollinerare gillar.

Bli en stenkonsnär!

Det bästa med att måla på stenar är att du först får gå ut i naturen och hitta dem. Sök stenar i just den form du vill ha eller låt formen på stenen avgöra vad du målar på den. När du är klar kan du bjuda in till vernissage – en utställning där alla får se dina konstverk.

Tänk på att rengöra stenarna och låta dem torka ordentligt innan du målar på dem.

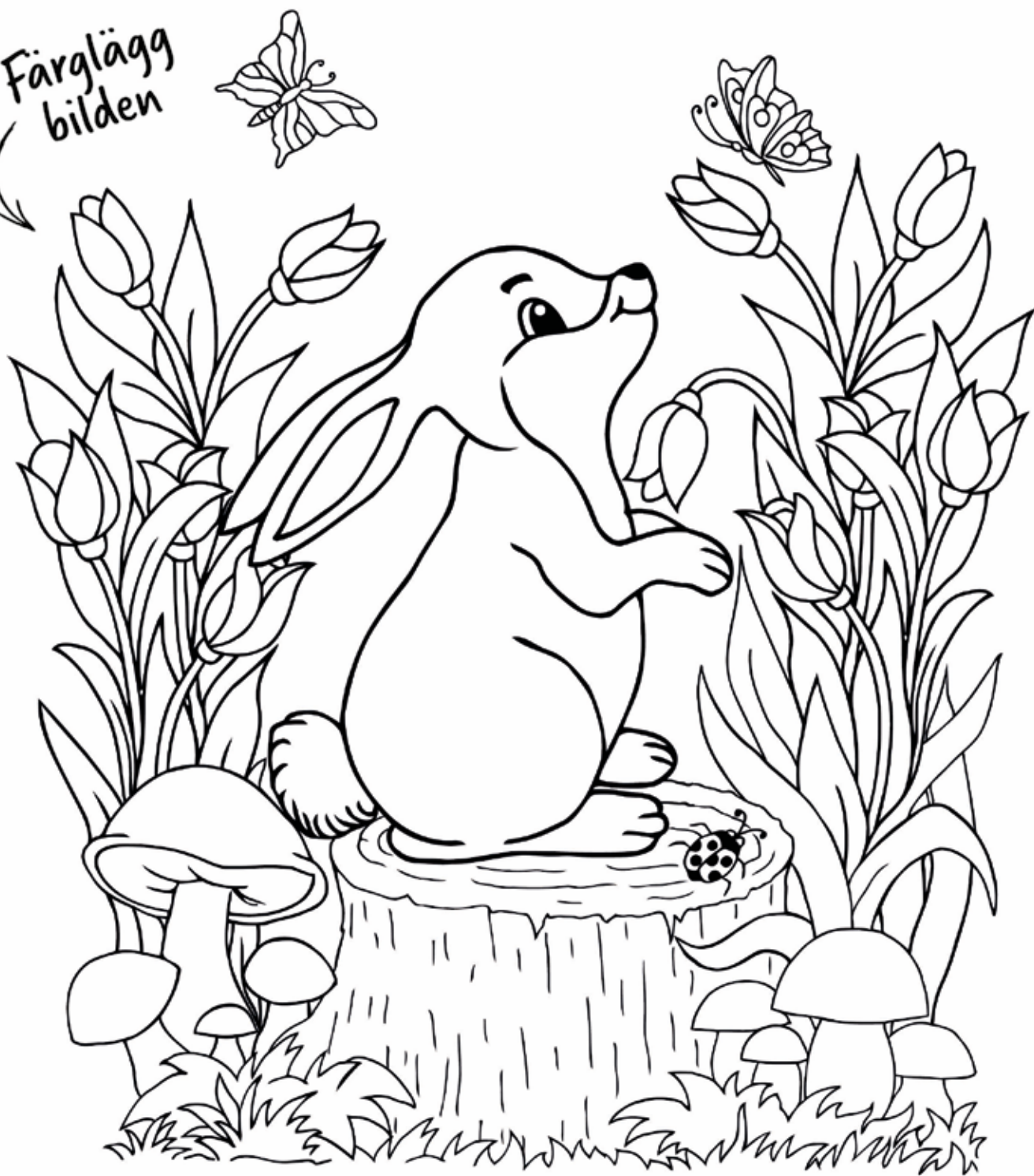
Använd en bra, täckande hobbyfärg. Om du vill att stenarna ska vara utomhus kan du måla med ett lager vattenavvisande lack när färgen har torkat.

Till sist, rengör dina penslar på rätt sätt. På maj månads uppslag i kalendern får du bra tips. Även vattenbaserade färger innehåller farliga metaller och ämnen som påverkar avloppet negativt och som inte kan renas bort i reningsverket. Så ingen färg i avloppet!

Färglägg
bilden

Teckningstävling!

Vad gör Mivo på sommarlovet? Rita eller måla en teckning som visar vad du tror att Mivo helst gör på sommarlovet. Bland alla inskickade bidrag lottar vi tre vinnare som får inträde för två till Paradiset.

Senast 21 augusti vill vi ha ditt bidrag som du skickar till:

Miljö och Vatten i Örnsköldsvik
Box 385
891 28 Örnsköldsvik

Märk kuvertet "Sommartävling".

Upptäck skogen med Mivos skogsbingo!

Ta med bingobrickan ut i skogen och upptäck allt som finns där. Gör hela bingobrickan på en och samma gång eller utmana en vuxen, ett syskon eller en kompis på vem som får full bricka först i sommar. Kanske bestämmer ni ett pris för varje full rad och firar med en mysig skogs-picknick tillsammans när båda fått full bricka. Lycka till och hälsa till alla myror från Mivo!

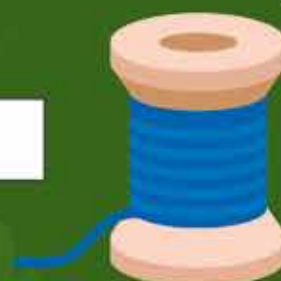
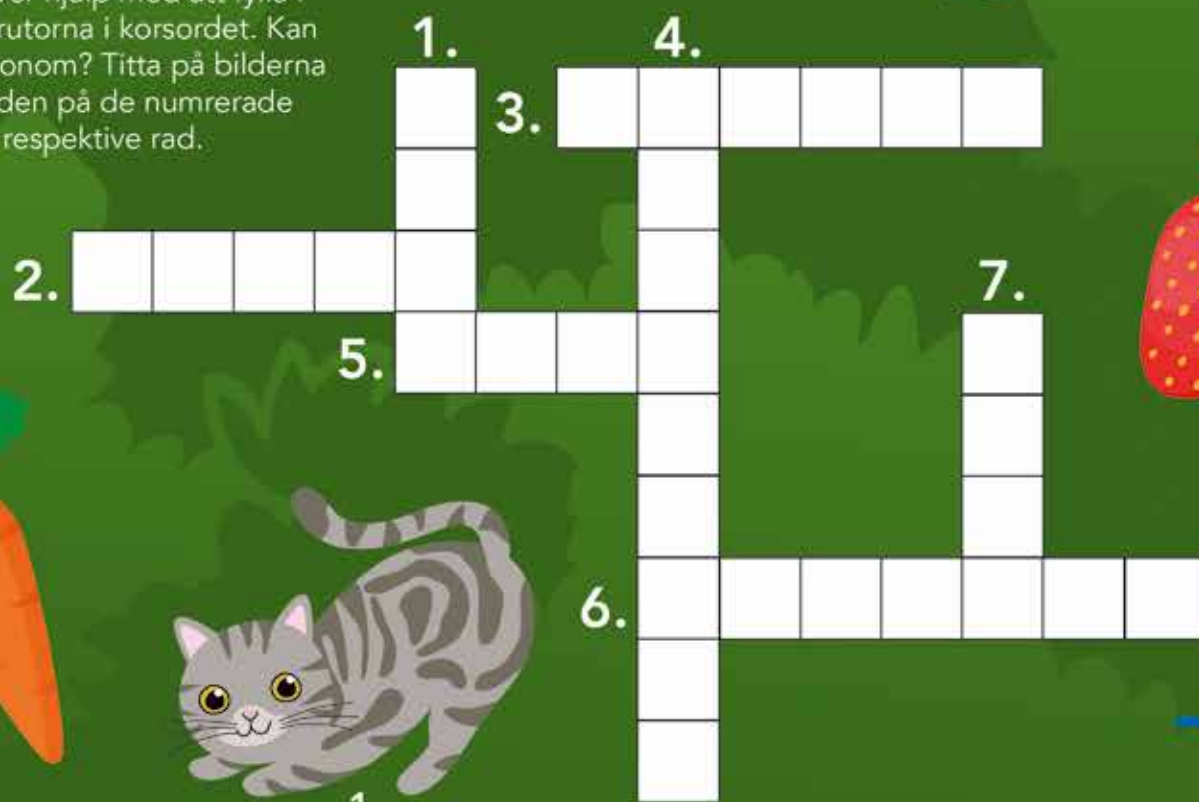
Tips!

Använd en liten pinne att trycka hål med så slipper du hålla koll på en penna.

Kryssa lugnt!

Mivo behöver hjälp med att fylla i de tomma rutorna i korsordet. Kan du hjälpa honom? Titta på bilderna och fyll i orden på de numrerade sakerna på respektive rad.

Trevlig
midsommar!

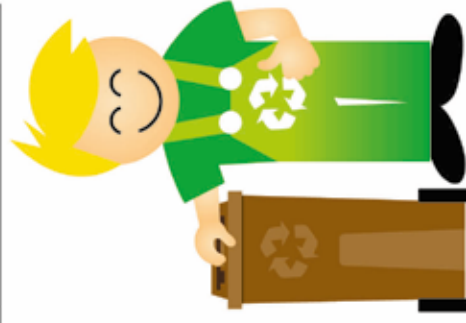
5	Bo • Bjästa, Bredbyn och Må återvinningscentral stänger kl 16 Danmarks nationaldag Veirdaerjølagen	6	Gustav Gösta • Björna, Husum och Må återvinningscentral stängd Sveriges nationaldag Svenska flaggens dag	7	Robert Robin	8	Elvör Majvor ♦ Sista dag för att beställa hämtning av grovsopor, kyl, frys och hemelektronik – beställ via miva.se/bestall eller 0660-330 400	9	Börje Birger • Sista dag för att beställa hämtning av grovsopor, kyl, frys och hemelektronik – beställ via miva.se/bestall eller 0660-330 400	10	Svante Boris	11	Bertil Berthold Heliga trefaldighets dag
12	Eskil ♦ Hämtning av grovsopor, kyl, frys och hemelektronik • Invigning av "Konst längs vandringsleden" i Vanasberget	13	Aina Aino	14	Håkan Håkon	15	Margit Margot • Husum återvinningscentral stängd och Må återvinningscentral stänger kl 13	16	Axel Axelina	17	Torbjörn Torvald	18	Björn Bjerne • Gudstjänst, Må återvinningscentral
19	Sommarlov Germund Görel	20	Linda	21	Aif Aivar	22	Paulina Paula • Husum och Må återvinningscentral stänger kl 16	23	Adolf Alice • Må återvinningscentral stängd • Massor av aktiviteter runt om i kommunen	24	Islands nationaldag Midsommardagen	25	Dennis Salomon Johannes döparens dag
26	Rakel Lea	27	Selma Fingal	28	Leo	29	Peter Petra	30	Elfof Leif				

Gudstjänst bland återvinning

En annorlunda gudstjänst väntar då Svenska kyrkan Örnsköldsvik hälsar välkommen till Må återvinningscentral. Syftet är att medvetandegöra allas ansvar för miljö och klimatet. Välkommen den 18 juni kl 11.

Slipp lukt från soporna

Se till att du kan vika ihop påsen ordentligt innan du lägger den i kärlet. Byt påse ofta även om den inte är full – minst var tredje dag. Tar påsarna slut hittar du fler på våra återvinningscentraler och på ett antal livsmedelsbutiker. Vilka butiker framgår på miva.se/matavfallspasar.

Tacomackan - barnens nya favorit

I nästan varje kyl finns en öppnad tacosås längst bak. Bred den på torra tråkiga brödskivor, strö över rivnen ost och grilla mackorna i ugnen.

Fritidsbanken

SPORT & FRITID

Alla typer av sport- och fritidsutrustningar

MÅNADENS LEKTION:

Behöver det där verkliga slängas?

Prylar som du tröttnat på behöver inte kastas för det. Det som är skräp för dig kan vara ett fynd för någon annan. På våra återvinningscentraler kan du lämna möbler, heminredning, cyklar och sportutrustning i vår mottagning för återbruk. Då kan de komma till glädje för andra. Allt som är helt förtjänat en andra chans. Under 2021 tog vi emot 75 ton prylar till återbruk. Tack!

Ta hand om poolen

Fyll poolen sakta och nattetid. Se också till att poolen är tät och att reningen fungerar så att du inte behöver fylla den mer än en gång per säsong. Genom att täcka över poolen minskar du dessutom avdunstningen av vatten.

All sorts textil till Myrorna

På våra återvinningscentraler finns Myrornas insamlingsbehållare för kläder, skor, accessoarer och textilier. Allt du lämnar ska vara torrt och rent, men inte nödvändigtvis helt. Lämna även trasig textil som Myrorna kan skicka vidare till återvinning.

Vet vi om att du flyttat?

Om vi inte får veta att du sålt din fastighet står du kvar som betalningsansvarig. Läs mer och anmäl din flytt på miva.se/flytta. Du kan även kontakta kundservice.

Plantera inte under sommaren

Tänk på att inte lägga nya gräsmattor eller plantera nya häckar under sommartid. Det kräver mycket bevattning och är mycket bättre att göra på våren och hösten.

Varje insats spelar roll:

TA MED RESTERNA FRÅN RESTAURANGEN

Med vår nya hållbarhetsmärkning RättSort uppmärksammar vi fördömen bland kommunens restauranger. De som hjälper sina kunder till hållbara val och uppmuntrar dig att ta med dina matrester. På köpet hjälps vi åt att minska matsvinnet. Alla restauranger av RättSort finns på miva.se/rattsort.

ta gärna med dina rester

HÅLL BANANERNA VARMA

Förvara bananer i rumstemperatur. I kylan blir de köldskadade och missfärgade. Dessutom blir frukten hård. Om du har bruna bananer hemma finns mycket gott som kan tillagas. Exempelvis bananbröd, pannkaka eller bananglass. Och kom ihåg att ju mer mogen banan, desto godare blir det.

26

3 ○	Aurora	4	Ulrika Ulla	5	Laila Ritva	6	Esajas Jessika	7 SJUUNDE I SJUNDE KLOCKAN SJU	Klas	8	Kjell	9	Jörgen Örjan
10 ○	André Andrea	11	Eleonora Ellenor	12	Herman Hermine	13	Joel Judith	14	Folke	15	Ragnhild Ragnvald	16	Reinhold Reine
17 ●	Bruno	18	Fredrik Fritz	19	Sara	20	Margareta Greta	21	Johanna	22	Margdalena Madeléine	23	Emma Emmy
24	Kristina Kerstin	25	Jakob	26 ●	Jesper Jasmine	27	Marta	28	Börvid Seved	29	Oluf Olle	30	Algot
31	Helena Elin	 <p>Viktigt om farligt avfall</p> <p>Det viktigaste du kan göra för miljön är att se till att inget av ditt farliga avfall hamnar i de vanliga soporna eller i avloppet. Allt farligt avfall ska lämnas på en återvinningscentral där vår personal årligen tar emot tonvis av farligt avfall. Tänk därför på att avfallet ska vara märkt och väl emballerat i hela förpackningar.</p> <p>Se vad som är farligt avfall på miva.se/farligt.</p>											

27

28

29

30

31

Bjud på frukt

Hinner du inte använda frukten i din trädgård kan du skänka den på sidan aktavara.org. Det är en fruktförmedling som kopplar samman den som har för mycket frukt med den som vill komma och plocka. Enklare och lika välkommet är att bjuda grannar eller kollegorna på jobbet.

Vad finns i de gröna soptunnorna? Egentligen.

Tyvärr en hel del som inte hör hemma där. Hela 29 % är förpackningar och tidningar som därför inte kan återvinnas och bli nya förpackningar. 26 % är matavfall som skulle kunna göra mer nytta om det låg i ett brunt sopkärl. 8 % är textil, el, farligt avfall och trädgårdsavfall som inte heller hör hemma här. Bara 37 % av innehållet har alltså hamnat rätt.

Anmäl ditt trasiga sopkärl

Anmäl enkelt ditt trasiga kärl på miva.se/bestall så kommer vår personal och fixar det. Beskriv vad som är trasigt och passa på att kontrollera hela kärlet så att vi kan åtgärda alla brister vid samma tillfälle.

Inget damm, tack!

Allt avfall som dammar måste vara förpackat i genomskinliga säckar eller dylikt för att få lämnas på våra återvinningscentraler. Avfall som dammar skapar en ohälsosam miljö för både personal och kunder.

MÅNADENS LEKTION:

Var inte så datumfixerad!

Bäst före-datum är bara en kvalitetsmärkör och absolut inget som säger att produkten inte kan ätas efter det datumet. Varor får faktiskt även säljas efter att bästa före-datum har passerats. Titta, lukta och smaka alltid innan du slänger något.

Varje insats spelar roll:

VARJE INSATS SPELAR ROLL – ÄVEN TVÅ SERVETTER

Tänk dig att du tar två extra pappersservetter varje dag. Det blir 11 gram extra avfall om dagen, 77 gram på en vecka, och fyra kilo på ett år. Låter inte så mycket, men om varje svensk minskar sin avfallsmängd med bara fyra kilo om året så kan vi vända en ohållbar trend. Allt kan alltså börja med att använda en servett mindre.

1 ○	Per	2	Karin Kajsa	3	Tage	4	Arne Arnold	5	Ulrik Aurik	6	Alfons Inez
7	Dennis Denise	8 ●	Silvia Sylvia	9	Roland	10	Lars	11	Susanna • 11-13/8 Norrlandsmästerskap i orientering, Örnsköldsvik	12	Klara Kaj
14	Uno	15	Stella Estelle	16 ●	Brynolf	17	Verner Valter	18	Ellen Lena • Surströmmingsfest, Stora Torget	19	Magnus Måns • Blommans dag – blommor till våra äldreboenden, • Arnäs trädgårdsförening • Naturens dag, Höglandsjön
21	Jon Jonna	22	Henrietta Henrika	23	Signe Sighild	24 ●	Bartolomeus	25	Lovisa Louise • 25-26/8 Smakmässan, Högglunds Arena	26	Osten Rolf Raoul • Sommarjazz, Dekarsögården
28	Fatma Lella	29	Hans Hampus • Fördag "Från frö till planta" med Barbro Lindholm, Arnäs trädgårdsförening	30	Albert Albertina	31 ○	Arvid Vidar				

Tips! Läs av vattenmätaren den här månaden!

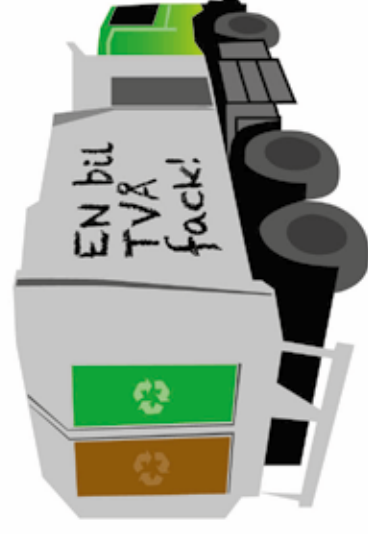
31

32

33

34

35

Sopbil med två fack

Det kan se ut som avfallet från det gröna och bruna kärlet blandas ihop, men sopbilarna som tömmer kärlet har två fack – ett för matavfall och ett för restavfall. Titta noga vid nästa tömning så kan du se hur en lucka ovanpå sopbilens håller koll.

DUSCHA OCH TVÄTTA SENT

Det är högst vattenförbrukning morgon och kväll, så duscha och kör om möjligt tvätt- och diskmaskiner under sen kväll eller natt istället. Då är ofta också elen som billigast.

MÅNADENS LEKTION:

Låna istället för att köpa

Varje produkt som återanvänds innebär en produkt mindre som behöver tillverkas. Att hyra eller låna betyder att samma nytta uppnås med mindre resurser och mindre miljöpåverkan. Om du lånar en borr-maskin istället för att köpa en egen sparar du 25 kilo CO2-utsläpp, vilket motsvarar att dagligen titta på en 65" platt-TV i över fem timmar under ett helt år.

PLAST KAN INTE BLI JORD

Matavfallet som vi samlar in blir biogas och näring i form av biogödsel. Men för att den processen ska fungera får det inte finnas plast i matavfallet.

Det förstör återvinningsprocessen. Därför får enbart Mivas papperspåsar användas till matavfallet. Tänk även på att inte lägga mat med sin förpackning bland matavfallet.

Varje insats spelar roll: FÖRPACKNINGAR AV OLIKA MATERIAL

Förpackningar som består av flera sammansatta material ska sorteras efter det viktiga materialet. En dominerande materialslag. En enkel tumregel är att man aldrig ska behöva använda ett verktyg för att separera två material åt.

Återvinningsdag 29/9

Allt mer återvinns och Sverige är ett av de länder som ligger i framkant. Men vi behöver förändra vårt sätt att konsumera och inte minst minimera vårt avfall. Bland annat genom att ta hand om det vi redan äger, återanvända mer och sluta köpa nytt. Hitta inspiration på miva.se/förebygga.

Säsongens sista tur vid fritidshus

Vecka 39 sker säsongens sista tömning av hushållsopor vid fritidshus. Kontakta kundservice om du har behov av tömning senare under året.

Höströj i Husum och Bjästa

Välkommen till lördagsöppna återvinningscentraler i Husum den 2 september och i Bjästa den 9 september. Mer information på miva.se/höströj.

Fyll tvättmaskinen

En tvättmaskin drar ungefär 50 liter vatten vid en enda tvätt, oavsett om den är full eller halv. Spara vatten genom att fylla tvättmaskinen innan start.

17/19

Håll Sverige Rent-dagen

Ung som gammal plockar allt skräp vi ser!

35

4	Gisela ♦ Hämtning av grovsopor, kyl, frys och hemelektronik	5	Adela Heidi	6	Lilan Lily	7	Kevin Roy	8	Alma Hulda	9	Anita Annette	10	Tord Turid
11	Dagny Helny	12	Åsa Åselög	13	Sture	14	Ida Ronja	15	Sigrid Siri	16	Dag Daga	17	Hildegard Magnhild
18	Ovvar	19	Fredrika • 19–20/9 SM i orientering, Örnköldsvik	20	Elsa Lisa	21	Matteus	22	Maurits Moritz	23	Tekla Teo	24	Gerhard Gert
25	Tryggve	26	Enar Enar • Föreläsning "Frukt, bär och rosor för norrländskt klimat" med Leif Blomqvist, Anas trädgårdsförening	27	Dagnar Rigmor	28	Lennart Leonard	29	Mikael Mikaela • B.B & The Blues Shacks feat Bonita, Bruksgården	30	Helge	16 • trefaldighet	

Försoningsdagen (Yom Kippur)

Billigt kan bli dyrt

Butikerna frestar med storpack och erbjudanden om att "ta 3 för 2". Fundera först om du verkligen behöver så mycket. Om du köper storförpackningar, så dela upp innehållet i mindre förpackningar och frys in det som inte går åt de närmaste dagarna. Den dyraste maten är alltid den som slängs.

29/9

Återvinningsdag och Matsvinnningen

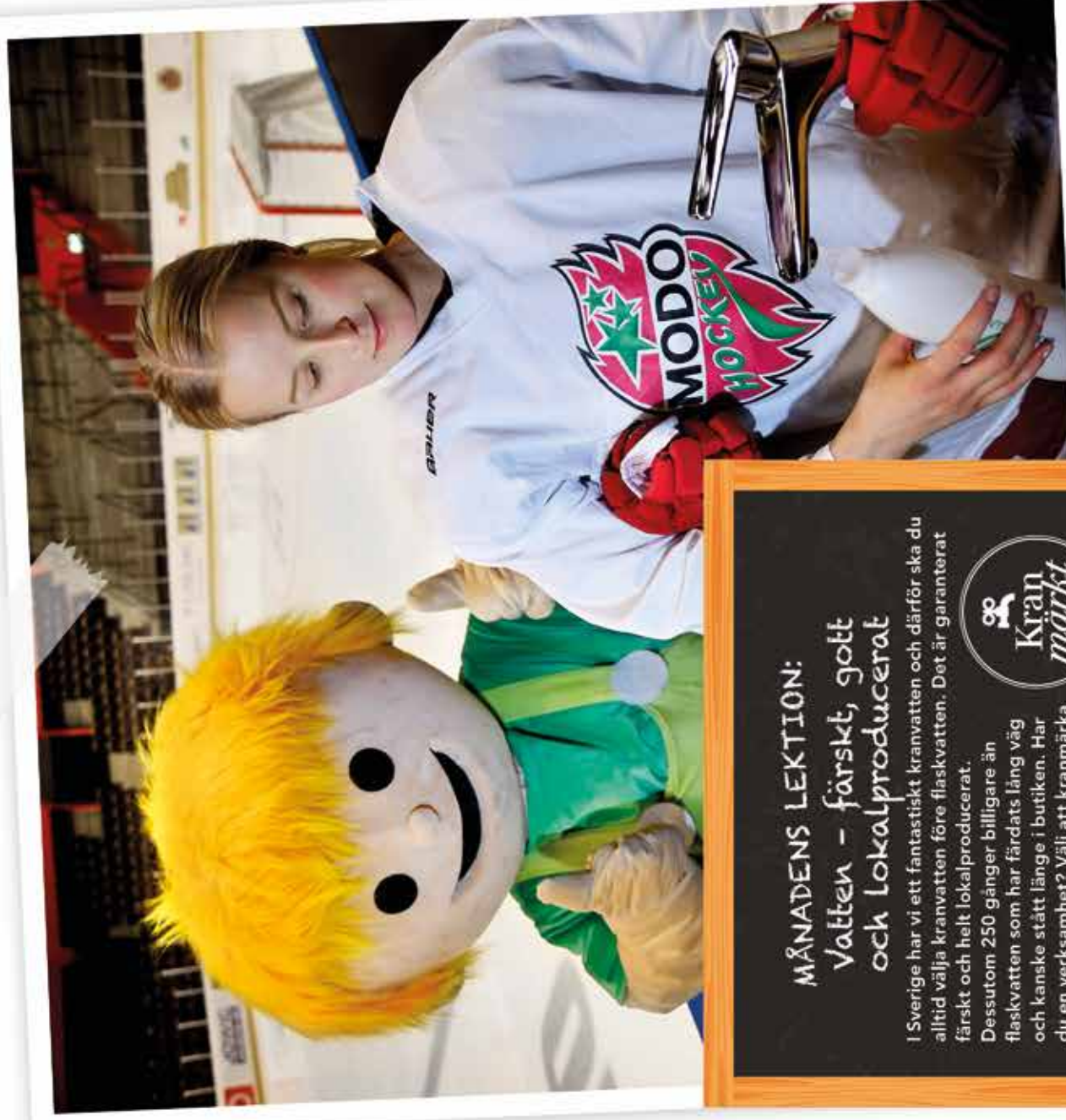
SKYDDA DIG MOT KÄLLAR- ÖVERSVÄMMNING

Stuprör som är kopplade till avloppsledning kan ge risk för översvämning vid kraftigt regn. Att koppla bort stuprör från avloppsledningen är därför en enkel åtgärd. Fler tips på miva.se/dagvatten.

ÖPPNINGSDAGAR PÅ VÅRA ÅTERVINNINGSCENTRALER (se även kalenderns baksida):

Må måndag-lördag, **Bredbyn** måndag, **Björna** tisdag (Lämna själv-kort söndag-torsdag), **Bjälsta** onsdag (Lämna själv-kort söndag-torsdag), **Husum** torsdag

● = ÄNDRADE ÖPPETTIDER PÅ ÅTERVINNINGSCENTRAL

MÅNADENS LEKTION:

Vatten - färskt, gott
och lokalproducerat

I Sverige har vi ett fantastiskt kranvatten och därför ska du alltid välja kranvatten före flaskvatten. Det är garanterat färskt och helt lokalproducerat.

Dessutom 250 gånger billigare än flaskvatten som har färdats lång väg och kanske stött länge i butiken. Har du en verksamhet? Välj att kranmärka den. Läs mer på miva.se/kranmärkt.

Håll avstånd mellan kärnen

Om ett sopkärl står bredvid ett annat käril ska det finnas ett avstånd om minst 40 cm mellan kärnen. Detta gäller också om du själv har både ett grönt och ett brunt käril.

INGÅ Lösä sopor

Allt avfall i sopkärl måste vara paketerat i en påse som är försluten. Löst avfall kan lätt ramla ut eller blåsa iväg vid tömning av kärlet och sopbilsföraren har inte möjlighet att plocka upp detta.

Städtips!

Med diskmedel, såpa och någon svag syra (t ex citron- eller ättiksyra) klarar du de flesta fläckar och rengöringsbehov i hemmet. Massor av miljövänliga städ- och fläckborttagningsknepp hittar du på miva.se/stada.

Varje insats spelar roll:

PIGGA UPP ROTSAKERNA

Trötta salladsblad och rotfrukter piggnar till efter en timme i iskallt vatten.

STÄNG KRANEN

Stäng vattenkranen när du borstar tänderna eller när du tvälar in dig. Om en familj på fyra personer stänger kranen när de borsta tänderna kan de spara 100 liter vatten på en dag!

Nu blir det självservice ..även i Breddbyn

Lämna själv-kortet är en succé och nu inför vi denna självservice även på Breddbyn återvinningscentral. Kortet gör det möjligt för privatpersoner att besöka återvinningscentralen när den normalt är stängd och obemannad. Allt som krävs är en kort utbildning. Läs mer på miva.se/lamnasjolv.

EXTRAFARTEN PÅ MÅ STÄNGER

Den 31 oktober stänger utfarten upp vid risplanen på Må återvinningscentral för säsongen. Fram till den 1 maj hänvisar vi till den ordinarie utfarten.

Svar på vanliga frågor

När kommer slambilen? Kan jag få hjälp att tillfälligt stänga av vattnet? Finns papperspåsar för matavfall i större storlek? Svaren på dessa och många fler frågor hittar du på miva.se/svar.

2	Ludvig Love	3	Evald Osvald	4	Frans Frank	5	Eror	6	Jenny Jennifer	7	Birgitta Britta • Varje lördag Kulturfab, Örnsköldsviks museum	8	Nils Den helige Mikaelis dag
9	Internationella barnsdagen Ingrid Inger	10	Harry Harriet	11	Erling Jerl Knebullets dag	12	Vallid Manfred	13	Berit Birgit • Percido Jazz & Blues, Brådsgården	14	Stellan Internationella e-avfallsdagen	15	Heedvig Hillevi Tacksgeländagen
16	Finn • Sommarabonemang för hämtning av hushållsopor vid fritidshus slutar	17	Antonia Toni	18	Lukas	19	Tore Tor	20	Sibylla	21	Urula Yrsa 19 e trefaldighet	22	Marika Marita
23	Severin Sören	24	Evert Ellert • Föredrag "Klättväxter i norra Sverige" med Maria Karlsson, Arnäs trädgårdsförening FN-dagen	25	Inga Ingall	26	Amandaasmus	27	Sabina • Percido Jazz & Blues, Brådsgården	28	Simon Simone • Ålskade museer, Örnsköldsviks museum	29	Viola 20 e trefaldighet Sommarid slutar, klockan ställs en timme bakåt. 21 e trefaldighet
30	Elsa Isabella	31	Edt Edgar	<div data-bbox="1442 574 1517 1384" data-label="Section-Header"> <h2>Skydda vattenmätaren mot frost</h2> </div> <div data-bbox="1481 337 1594 1626" data-label="Text"> <p>Nu är det dags att stänga av vattnet i ditt fritidshus. Finns det risk att vattenmätaren fryser sönder måste du kontakta Miva för hjälp med vinterförvaring. Tänk på att det endast är Mivas personal som får hantera ned- och uppmontering av vattenmätaren.</p> </div>									

MÅNADENS LEKTION:

Bara kiss, bajs och toalettpapper

Spola aldrig ner något annat än kiss, bajs och toalettpapper i toaletten. Exempelvis vätskeservetter är starka och kan tvinnas till långa rep i ledningarna innan de fastnar och orsakar stopp. Inte heller hushållspapper ska spolas ner i toaletten. Hushållspapper är gjort för att hålla ihop, medan toalettpapper istället ska falla sönder när det blir blött och spolas ner.

Slipp telefonköer

- använd vår självservice

På miva.se har vi samlat över 60 tjänster som du kan uträtta var och när du vill. Utan att passa tider eller sitta i telefonkö. Med några knapptryckningar har du beställt ett kärl till ditt matavfall, rapporterat vattenmätarställningen eller fixat en fakturakopia. För att nämna något. Välkommen in på miva.se/självservice.

Kolla batterier i brandvarnaren

Lämna de gamla i närmaste batteribox eller i butiken när du köper nya.

Frys in och rädda maten

Använd frysen för mat som börjar bli gammal. Många livsmedel, till exempel mjölk, grädde, ost, smörgåsar, skinka och matrester, går bra att frysa. Märk maten med datum och innehåll när du fryser in den. Gå även igenom vad som finns i frysen regelbundet och planera för att äta upp maten i tid.

Duscha kortare

En dusch på 3 minuter motsvarar i snitt 36 liter varmvatten medan en dusch på 10 minuter förbrukar cirka 120 liter varmvatten. Ett enkelt sätt att spara vatten! Ett badkar rymmer ungefär 150 liter vatten.

Töm förpackningarna ordentligt

Mycket mat slängs med förpackningarna. Skär upp yoghurtpaketet och ta ut det sista med en slickepott. Håll lite mjölk eller vatten i gräddpaketet för att få ut den sista lilla skvätten.

Varje insats spelar roll: SPARA 95 % ENERGI – ÅTERVINN ALUMINIUM

Visste du att det går att 95 % mer energi för att göra nytt aluminium, jämfört med att återvinna befintligt aluminium? Mycket av den bauxit

som är råvaran för aluminium finns dessutom 5–10 meter under jorden i regnskogsområden som innebär att regnskogen måste huggas ner för att ta fram ny råvara.

Tips! Läs av vattenmätaren den här månaden!

44

6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
<p>Perioden för obligatorisk slamtörning slutar</p> <p> Gustav Adolfsdagen</p> <p> Vinterabonnemang för hämtning av hushållssober vid fritidshus startar</p>	<p>Ingegerd Ingela</p>	<p>Höstlov Allhelgonadagen</p>	<p>Vendela Teodora</p>	<p>Märtenaften</p>	<p>Alla helgons dag</p>	<p>Sveker</p> <p>4 ● Må återvinningscentral stängd</p> <ul style="list-style-type: none"> 4-5/11 Nävertjälls hantverksmässan, Nävertjälls bygdegård 4-5/11 Loppis och café, Västanejö bygdegård 	<p>Hubert Hugo</p>	<p>Leopold</p>	<p>Emil Emilia</p>	<p>Vibeke Viveka</p>	<p>Märtenaften</p>	<p>Träffa Miva Stora torget kl 11-13</p>	<p>Fars dag 23 ● trefaldighet</p>	<p>Ellisabet Libbeth</p>	<p>Pontus Marina</p>	<p>Helga Olga</p>	<p>Cecilia Sissela</p>	<p>Klemens</p>	<p>Guclrun Rune</p>	<p>Katarina Katja</p>	<p>Linus</p>	<p>Astrid Asta</p>	<p>Måte</p>	<p>Sune</p>	<p>Anders Andreas</p>
<p> Perioden för obligatorisk slamtörning slutar</p> <p> Gustav Adolfsdagen</p> <p> Vinterabonnemang för hämtning av hushållssober vid fritidshus startar</p> <p> Circular Monday - laga, låna och återanvänd istället för att köpa nytt</p>																									

47

Ge omtanke istället för avfall

Ge bort en upplevelse i julklapp – ett perfekt tillfälle att skapa nya minnen tillsammans. Gå på en vinprovning, en rolig föreställning eller skapa ett hemmaspa. Upplevelser och tjänster genererar lite eller inget avfall, men desto mer värme och omtanke.

48

Värmeljuskoppar till återvinningscentral

Värmeljuskoppar sorteras som metall på våra återvinningscentraler. Lossa vekeshällaren, så järnet separeras från aluminium och mer kan återvinnas.

Bara lite tvättmedel

I vår kommun är vattnet mjukt och det är bra. Då kan du nämligen tvätta och diska med den lägsta rekommenderade doseringen eftersom tvål, tvätt- och diskmedel löddrar lätt.

DAGS FÖR EXAMEN!

Vad får man spola ner i avloppet, hur många gånger kan glas återvinnas och vad händer egentligen med matavfallet? Har du hängt med i Mivo-skolan varje månad under året har du stenkoll och din examen kommer att gå som en dans. Scanna QR-koden för att genomföra ett kort prov. Bland alla som genomför provet lottar Mivo ut en middag på stätt för två personer.

Matsvinnetts värstingar

I Sverige slänger vi nästan hälften av alla frukter, rotfrukter och grönsaker som vi köper. Oftast helt i onödan. Banan, äpple, tomat, sallad, paprika, päron och vindruvor. Det är de varor som står för den största andelen av matsvinnet, både vad gäller mängd, ekonomisk kostnad och klimatpåverkan.

Varje insats spelar roll:

EN PLASTPÅSE EXTRA GÖR SKILLNAD

Om alla svenska hushåll återvinner en plastförpackning till i månaden skulle koldioxidutsläppen kunna minska med 3 600 ton. Det motsvarar utsläppen från cirka 1 200 bensindrivna bilar varje år. Varje insats spelar roll. Din med.

Återvinn fett och matolja

Lämna överblivet fett från matlagningen på en återvinningscentral. Ta hjälp av en praktisk fetträtt som finns att hämta på återvinningscentralen. 97 % av det återvunna fettet blir till biodiesel eller bioolja.

48	4	Barbara Barbro ♦ Hämtning av grovsopor, kyl, frys och hemelektronik	5 ○ Sven Finslands självständighetsdag	6	Nikolaus Niklas	7	Angela Angelika	8	Virginia • Percido Jazz & Blues, Bruksgården	9	Anna	10	Malin Malena
49	11	Daniel Daniela ♦ Hämtning av grovsopor, kyl, frys och hemelektronik	12 ● Alexander Alexis Finslands självständighetsdag	13 ● Lucia Luciadagen	14 ● Sten Seten • Husum återvinningscentral stängd och Må återvinningscentral stänger kl 14	15	Gottfrid	16	Assar	17	Slig	18	Eva
50	18	Abraham	19 ○ Isak	20	Israel Moses Luciadagen	21	Tomas	22	Nataniel Jonatan	23	Adam	24	Eva
51	25	♦ Må återvinningscentral stängd Återvinningscentralerna i Bjästa, Björna, Bredbyn och Husum stängda vecka 52	26 ● Stefan Steffan ♦ Må återvinningscentral stängd	27 ○ Johannes Johan	28	Benjamin	29	Natalia Natalie Vintersolståndet	30	Abel Set ♦ Drottningens födelsedag	31	Sylvester	
52		♦ Juldagen	♦ Annandag jul			Värmlösa barns dag							Nyårsafton

Bästa sättet att undvika att soppsåarna fryser fast i kärlet är att se till att både kärlet och påsarna är torra. Har du ändå problem kan du testa metoden som vår kundservice utvecklat tillsammans med några kunder. Spraya helt enkelt insidan av ditt käril med mat- eller rapsolja. Risken för att soporna fryser fast visar sig minska avsevärt. Testa, men tänk på att det inte får vara frityrolja eller motorolja och att du endast sprayar en tunn hinna. Fler tips finns på miva.se/sopkaret.

**Fastfrusna sopor?
Testa matolja!**

ÖPPNINGSDAGAR PÅ VÅRA ÅTERVINNINGSCENTRALER (se även kalenderns baksida):
Må måndag-lördag, Bredbyn måndag, Björna tisdag (Lämna själv-kort söndag-torsdag), Bjästa onsdag (Lämna själv-kort söndag-torsdag), Husum torsdag

= ÄNDRADE ÖPPETTIDER PÅ ÅTERVINNINGSCENTRAL

JANUARI 2024

FEBRUARI 2024

MARS 2024

1	1 <small>Nyårsdagen</small> ma	1 fr	1 fr
2	2 ti	2 to	2 so
3	3 on	3 fr	3 so
4	4 to	4 so	4 so
5	5 fr	5 so	5 so
6	6 so	6 so	6 so
7	7 so	7 so	7 so
8	8 ma	8 so	8 so
9	9 ti	9 so	9 so
10	10 on	10 so	10 so
11	11 to	11 so	11 so
12	12 fr	12 so	12 so
13	13 so	13 so	13 so
14	14 so	14 so	14 so
15	15 ma	15 so	15 so
16	16 ti	16 so	16 so
17	17 on	17 so	17 so
18	18 to	18 so	18 so
19	19 fr	19 so	19 so
20	20 so	20 so	20 so
21	21 so	21 so	21 so
22	22 ma	22 so	22 so
23	23 ti	23 so	23 so
24	24 on	24 so	24 so
25	25 to	25 so	25 so
26	26 fr	26 so	26 so
27	27 so	27 so	27 so
28	28 so	28 so	28 so
29	29 ma	29 so	29 so
30	30 ti	30 so	30 so
31	31 on	31 so	31 so

Välkommen till våra återvinningscentraler

På våra återvinningscentraler kan du som privatperson lämna grovavfall, elektronikavfall och farligt avfall. Du kan även lämna möbler, heminredning, cyklar samt sport- och fritidsutrustning för återbruk. Kläder, skor, accessoarer och hemtextil lämnar du i Myrornas insamlingsbehållare. På Må återvinningscentral finns också vår storpantarmaskin. Du som privatperson besöker våra anläggningar utan kostnad. Det ingår i grundavgiften för hushållsavfall. Företag nyttjar återvinningscentralen under förutsättning att fordonet har en totalvikt på max 3,5 ton och att avfallet är sorterat. För detta betalar företaget ett fast enhetspris.

Må återvinningscentral

Adress: Returvägen 9, Örnsköldsvik
Måndag-torsdag 07.00–20.00
Fredag 07.00–16.00
Lördag 10.00–14.00
Dag före helgdag 07.00–16.00
Sön- och helgdag Stängt

Bjåsta återvinningscentral

Adress: Ariavägen 3, Bjåsta
Onsdag 13.00–20.00
Onsdag före helgdag 13.00–16.00
Helgdag Stängt
Med Lämna själv-kort
Söndag-torsdag 09.00–20.00
Röda vardagar Stängt

Bredbyn återvinningscentral

Adress: Prästbordet 205, Bredbyn
Måndag 13.00–20.00
Måndag före helgdag 13.00–16.00
Helgdag Stängt

Husum återvinningscentral

Adress: Dombäck 241, Husum
Torsdag 13.00–20.00
Torsdag före helgdag 13.00–16.00
Helgdag Stängt

Björna återvinningscentral

Adress: Hagvägen 3, Björna.
Tisdag 13.00–20.00
Tisdag före helgdag 13.00–16.00
Helgdag Stängt
Med Lämna själv-kort
Söndag-torsdag 09.00–20.00
Röda vardagar Stängt

Under högsäsong kommer återvinningscentralerna i Björna, Bjåsta, Bredbyn och Husum att ha extra öppethållande. Detta annonseras i Tidningen 7 och på vår webbplats miva.se/extraöppet.

Kontakta oss

Kundservice 0660-330 400, info@miva.se
 Öppettider måndag-fredag 09.00–15.00,
 lunch 11.30–12.30
 0660-330 330 (dygnet runt)

Felanmälan vatten och avlopp 0660-330 300
 Växel 0660-330 300
 Webbplats www.miva.se
 Facebook www.facebook.se/mivaovik
 Besöksadress Sjögatan 4A, Örnsköldsvik

